

Bl. Karol I. Habsburský – velikán, na ktorého sme zabudli

Matej Gavlák

29. marca 2022 ✝ **História**

Ak o niekom platí, že doma si ho nevážia, no v zahraničí je nesmierne obdivovaný, tak to bude posledný cisár Rakúsko-Uhorska, Karol I. Habsburský. K blížiacemu sa stému výročiu jeho úmrtia by preto bolo vhodné si túto osobnosť pripomenúť a splatiť jej tak časť spoločného dlhu.

Karol sa narodil 17. augusta 1887 a pôvodne vôbec nemal byť cisárom, keďže bol z vedľajšej línie Habsburgovcov. Na tróne bol František Jozef I. a ďalší v poradí mal byť jeho syn, Rudolf. Lenže Rudolf, 30-ročný čakať na trón, sa za mimoriadne hanebných okolností zastrelil..., spolu so svojou milenkou, len 17-ročnou barónkou Mary Vetserovou. Napriek tomu, že Rudolf bol ženatý s belgickou princeznou Štefániou, „miloval“ práve Vetserovú, a keď si konečne uvedomil, že si ju nikdy nebude môcť vziať, „romanticky“ sa dohodli na spoločnom odchode z tohto sveta. Rudolf po poslednej spoločnej noci najprv zastrelil svoju milenkku a potom obrátil zbraň proti sebe.

Zdroj: wikimedia commons

Po tom, čo si jediný syn Františka Jozefa I. a jeho manželky Sissi vzal život, nárok na trón pripadol Františkovi Ferdinandovi d'Este. Ten však zahynul rukou atentátnika Gavrila Principa, čo poskytlo zároveň zámienku pre rozpútanie I. svetovej vojny.

Od tohto okamihu bolo jasné, že až staručký cisár zomrie, jeho nástupcom sa stane práve Karol. Zaujímavé je, že Karolovi tento „údel“ niekoľkokrát predpovedal pápež Pius X., neskôr vyhlásený za svätého, a to

napriek faktu, že Ferdinand d'Este bol stále živý, zdravý a aktívne sa pripravujúci na svoje budúce veľké reformy ríše, ktoré však napokon nikdy nemali prísť.

Karol I. ako cisár

Prvú svetovú strávil Karol na fronte – zaradením s hodnosťou generálmajora a pravidelne navštevoval svojich vojakov. Ich biedny stav sa ho mimoriadne dotýkal a v rámci svojich obmedzených možností sa im snažil pomáhať ako vedel. Pod jeho velením pôsobili aj naši deduškovia a to na talianskom a neskôr ruskom fronte. 21. novembra 1916 prišla z Viedne smutná správa: František Jozef I. umrel...

Po štátnom smútku a veľkolepom štátnom pohrebe zosnulého Františka Jozefa I. sa stal Karol automaticky vladárom Rakúsko-Uhorska a 30. decembra 1916 bol korunovaný za kráľa Uhorského kráľovstva. Od tohto momentu sa nový panovník snažil robiť všetko preto, aby brutálnu I. svetovú vojnu zastavil čo možno najskôr. Najprv sa obrátil na spojenca Rakúsko-Uhorska, Nemecko. Tomu sa však v prvej polovici roka 1917 na frontoch relatívne darilo a verilo si v celkové víťazstvo. Z tohto dôvodu hocijaké rokovania o mieri rezolútne a tvrdohlavo odmietlo. Naopak, ešte zostrilo svoju totálnu ponorkovú vojnu v Atlantiku.

Karol to teda skúsil inak, oveľa riskantnejšou cestou. Rozhodol sa navrhnúť separátny mier nepriateľom „centrálnych mocností“ – Francúzsku a Británii. Samozrejme, poza chrbát Nemecka. Zdalo sa, žeby to mohlo zafungovať, vlády oboch mocností predbežne súhlasili s tajnými rokovaniami. Potom sa však veci začali komplikovať: Francúzi požadovali navrátenie územia Alsaska-Lotrinska, o ktoré prišli v 19. storočí na úkor Nemecka. Za takýchto okolností hrozilo, že keby s touto požiadavkou Karol súhlasil, de facto by prešiel na nepriateľskú stranu a Nemci by jeho ríšu celkom určite vojensky obsadili. Karolovi bolo jasne povedané, že v takom prípade by nemohol od Francúzov ani Britov očakávať žiadnu vojenskú pomoc.

Ďalšou tvrdou ranou bolo, že západné štáty o týchto rokovaníach informovali Taliansko. Taliani mali v tom čase mimoriadne agresívne územné nároky voči Rakúsko-Uhorsku. Je síce pravda, že na týchto územiach žili ľudia hovoriaci po taliansky (a niekde ani nie!), no historicky na tieto územia Taliansko nemalo žiaden spravodlivý nárok. Karol by bol ochotný kvôli dosiahnutiu za mier pristúpiť aj k takémuto ústupku, keď však do „Veľkej vojny“ vstúpili už aj Spojené štáty americké, bolo jasné, že rokovania o separátnom mieri definitívne stroskotali. Západné štáty s takouto novou silou už nemali záujem o uzmierenie, iba o totálnu porážku Nemecka a jeho spojencov.

Po vojne

To už sa však blížil pomalý koniec Veľkej vojny a bolo to práve v jej závere, kedy sa mocnosti definitívne priklonili k názoru, žeby sa Rakúsko-Uhorsko malo rozpadnúť. Tak sa, samozrejme, aj stalo. Karol skončil v exile vo Švajčiarsku s veľmi obmedzenými zdrojmi. Parlament ČSR ho dňa 14. novembra 1918 dokonca slávnostne zosadil. Spolu s ďalšími krajinami ponúklo Československo poslednému cisárovi lukratívnu dohodu, no Karol sa odmietol oficiálne vzdať nároku na trón „svojich národov“ (ako hovorieval). Namiesto toho sa len „zriekol účasti na štátnych záležitostiach“. To však znamenalo, žeby sa Karol I. mohol na „trón“ opäť niekedy vrátiť a tak si ho chceli nástupnícke štáty „podplatiť“, aby sa zriekol celkom nároku na vládu v nových stredoeurópskych štátoch. Za to by dostal „tučné“ odškodné, z ktorého by mohol žiť veľmi dlhý čas. Karol totiž postupne začal pociťovať finančné ťažkosti.

Karol I. Habsburský však ponuku odmietol.

Namiesto toho vypočul volanie pápeža Benedikta XV. Nie všetky národy bývalého Rakúska-Uhorska sa tak uchytli ako Československo. Rakúsko, ale najmä Maďarsko boli enormne nestabilné, v krajinách dennodenne prepukali stávky a hrozila v nich komunistická revolúcia, keďže „červení“ boli krátko po vojne v móde. Benedikt vyzýval posledného Habsburga, aby situáciu nejako zachránil a nedovolil, aby jeden z „jeho národov“ upadol do osídel komunizmu. Zosadený cisár pápežovu výzvu uposlúchol a až na dvakrát prišiel do Maďarska, dúfajúc, že tam nájde dostatok podporovateľov, ktorí by ho znovu dosadili na kráľovský trón, ktorého sa predsa nikdy nezriekol, aj keď mu za to ponúkali veľké peniaze. Ale maďarské vládnuce vrstvy ho dvakrát odmietli.

Karol sa potom spolu s rodinou uchýlil na malý portugalský ostrov Madeira, kde žili vo veľkej chudobe. Ich dom nemal poriadne kúrenie a Karol čoskoro dostal zápal pľúc. Posledný cisár päťstoročnej Habsburskej ríše podľahol svojej chorobe 1. apríla 1922 vo veku nedožitých 35 rokov.

Sobáš Karola a Zity, 21. október 1911

zdroj: wikimedia commons

Blahoslavený Karol I. - v cudzine obdivovaný a milovaný

Karol sa na smrteľnej posteli vyjadril, ako verný a poctivý katolík, že svoje strašné utrpenie obetuje za to, „*aby sa jeho národy (jedného dňa) opäť spojili*“ a „*za mier (vo svete).*“

Na cisára sa, napočudovanie, vôbec nezabudlo..., aj keď naňho ľudia spomínajú najmä v cudzine. Po svete dnes vznikajú rôzne tradičné katolícke a monarchické hnutia, ktoré vnímajú Karola I. Habsburského ako vzor čnostného panovníka, ktorý išiel až na hranicu svojich možností, aby zachránil svoje národy pred skazonosnou vojnou. Od Texasu a New Yorku až po Japonsko a Filipíny sa dnes konajú rôzne akcie a podujatia, ktorých cieľom je vyrozprávať Karolov príbeh a uctiť si jeho hrdinstvo.

Najväčšej pocty sa však Karolovi dostalo v roku 2004, keď ho vtedajší pápež Ján Pavol II. vyhlásil za blahoslaveného za jeho úsilie o dosiahnutie mieru a úctyhodnú zbožnosť.

Neexistuje žiadna iná osoba našej histórie, ktorá by bola ďaleko za našimi hranicami na západ aj na východ tak obdivovaná ako blahoslavený Karol I. Habsburský.

Karol a Slovensko

Karola sa jeho národy hanebne zriekli a potom sa stalo presne to, čomu sa tento zbožný panovník snažil tak veľmi zabrániť – všetky, až na Rakúsko, padli do siete svetovej komunistickej ríše, a to na celých štyridsať rokov. Aký paradox! Skoro akoby šlo o odplatu Nebies za to, ako sme sa ku svojmu Bohom vyvolenému

panovníkovi zachovali.

Ale aj u nás sa začínajú časy meniť. Aj pod vplyvom zahraničia vznikajú prvé malé spoločnosti – či už katolícke, alebo monarchistické (zväčša však oboje) –, ktoré sa s Karolovým príbehom oboznamujú a pomaly o ňom začínajú hovoriť. Stále je však pred nimi veľa práce, veď bežnému Slovákovia meno Karol I. (na rozdiel od Márie Terézie) nič nehovorí a ešte dlho hovoriť nebude. Ale aspoň sa začalo.

A ozaj, je možné, žeby mohla byť niekedy v budúcnosti Habsburská monarchia opäť obnovená, ako si to jej posledný cisár želal? Ja si myslím, že áno – po nejakej katastrofe sa ľudia azda zasa obrátia k Bohu a ten ich požehná vladárom, ako to vždy robil (až sa ľudia od Boha odvrátili a prestali v neho veriť, jeho kráľov vyhnali a zvolili si prezidentov, ktorých aj tak stále nenávidia) – a pokojne to môže byť nejaký prapravnuk Karola I. Habsburského!

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/bl-karol-i-habsbursky-velikan-na-ktoreho-sme-zabudli/>